

BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18

SOBRE LES COMPETÈNCIES... ENCARA

SUMARI BUTLLETÍ FILOSOFIA 3/18. Núm. 102

Març - Abril 2015

De Puig, Irene. **EDITORIAL**, p. 2; Pomar, Maribel i Sbert, Maite. **ASSOLIR COMPETÈNCIES A L'AULA DE FILOSOFIA 3/18**, p. 3; **Esquema competències i Filosofia 3/18**, p. 14; **Les competències i els programes de Filosofia 3/18**, p. 16; **Informacions**, p. 17

Editorial. Irene de Puig

A l'article *Una lectura de les Competències Bàsiques des del Projecte Filosofia 3/18*, que vam escriure fa uns anys i que trobareu a l'enllaç: <http://www.grupiref.org/documents/filosofia-3-18-i-competencies-basiques.pdf>, ja vàrem parlar de competències, però sembla que el tema dóna per molt més i per això hi tornem, ara des d'un altre angle.

Tenim la sospita que malgrat els distints anuncis del treball per competències i la quantitat de paper i cursos que ha generat, la seva pretesa aplicació està lluny de ser una realitat. Encara no és ben clara a les aules quina és l'actitud que han d'aprendre els mestres i tampoc com ha de canviar la manera habitual de treballar a les aules.

No volem avorrir amb definicions i al·legats a favor o en contra. No entrarem en debats que ara mateix ens semblen estèrils donat que, tant si ens agrada com no és una pràctica normativa. En aquest butlletí es tracta de mostrar, encara una vegada més, com el projecte Filosofia 3/18 aconsegueix l'expectativa que promouen les competències, aquesta vegada però lluny de teories o discursos, partirem d'experiències que ens relaten un grup de nois i noies que han estat alumnes de Filosofia 3/18.

A partir de les converses que es van fer amb antics alumnes de l'Escola Es Pont de Palma de Mallorca, Maite Sbert i Maribel Pomar han triat algunes de les aportacions que donen testimoni d'aquesta adquisició. (*Butlletí Filosofia 3/18*, nº 99. Juny 2014)

Es tracta com veureu d'un gènere nou entre l'estudi de casos i l'organització del coneixement. En algunes frases no queda clar si la competència s'adquiria a l'escola o estrictament a l'aula de Filosofia, però als propis ex alumnes els costava molt destriar el que aprenien de l'ambient de l'escola, impregnada del projecte o allò que els aportava més específicament el projecte.

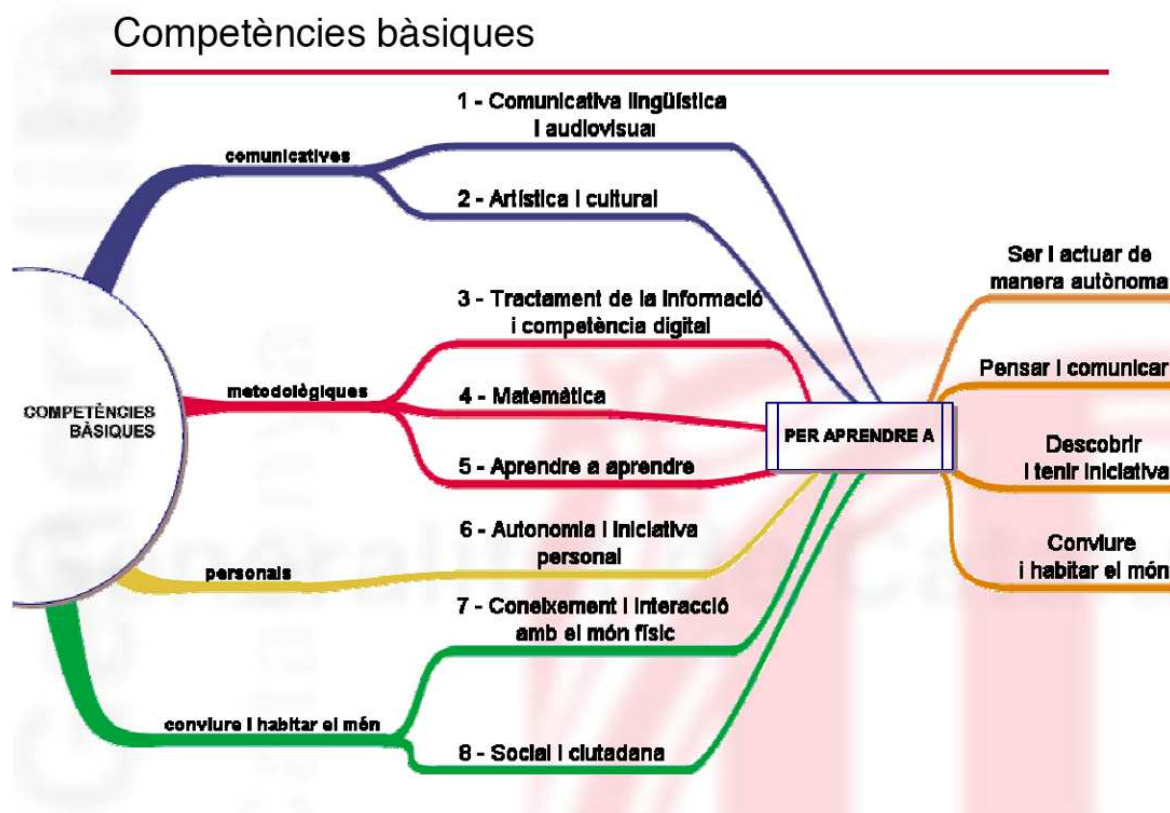
En alguns casos si que identifiquen les aules de filosofia, en altres ens quedem amb l'atmosfera general que es respirava a l'escola. Atmosfera que segons les mestres era distinta de l'habitual perquè l'aplicació del projecte tenia i "contaminava" totes les pràctiques escolars.

Evidentment a les converses no se'ls preguntava per les competències. I aquesta és la gràcia. En l'espontaneïtat de les respostes hi trobem moltes de les coses que la normativa persegueix i que, en canvi, no sap veure quan les té al davant.

Com que partim d'una gravació hem hagut de retocar alguns aspectes lingüístics a l'hora de fer més entenedor el fragment. Hem eliminat repeticions, alguns desajustaments verbals naturals en la llengua parlada, etc. La redacció del butlletí, malgrat aquests retocs, espera haver estat fidel al sentir dels protagonistes.

Assolir competències a l'aula de Filosofia 3/18.

Maribel Pomar i Maite Sbert

Competències transversals:

Les competències comunicatives:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual
2. Competència artística i cultural

Les competències metodològiques:

3. Tractament de la informació i competència digital
4. Competència matemàtica
5. Competència d'aprendre a aprendre

Les competències personals:

6. Competència d'autonomia i iniciativa personal

Competències específiques centrades en conviure i habitar el món:

7. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
8. Competència social i ciutadana

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

"Com s'ha dit abans, la lingüística i audiovisual és saber comunicar oralment (conversar, escoltar i expressar-se) per escrit i amb els llenguatges audiovisuals, fent servir el propi cos i les tecnologies de la comunicació (anomenada competència digital), amb gestió de la diversitat de llengües, amb l'ús adequat de diferents suports i tipus de text i amb adequació a les diferents funcions".

Organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta. Reflexió sobre el llenguatge. Precisió del llenguatge. Empatia i escolta. Confiança en sí mateix: expressar-se en públic i per escrit. Enriquiment de les relacions socials. Rebuig d'estereotips. Regles i normes	Expressió de fets, conceptes, emocions, sentiments oralment i per escrit, i amb els llenguatges audiovisuals. Ús de l'argumentació. Interpretació de pensaments, sentiments i fets. Habilitat d'interactuar des del respecte, l'empatia, l'escolta i la crítica constructiva en contextos socials i culturals diversos. Enriquiment de les idees a partir de l'intercanvi. Gaudi de l'escolta i la lectura, la parla i l'escriptura com a eines de comunicació i de construcció de relacions socials. Confiança en les capacitats comunicatives pròpies i dels altres.
---	--

"El treball fet des de Filosofia 3/18 va incidir a transformar una nina tímida, vergonyosa, i sense quasi valor per expressar la seva opinió, en una dona oberta, sociable i capaç de donar discursos davant de centenars de persones." (Maite)

1- COMPETÈNCIA
COMUNICATIVA,
LINGÜÍSTICA I
AUDIOVISUAL

"Crec que sí, a part de que escoltar m'agrada, crec que soc capaç d'expressar les meves idees perquè intent tenir-les clares en el meu cap perquè necessit raonar les coses. És a dir, jo no som capaç d'obrir la boca si no tenc clar /o que he de dir. Tenc una capacitat de raonar les coses perquè l'he treballat moltíssim anys aquí. (...) Si tu no ets capaç d'expressar les teves idees, d'una manera assertiva, sense que les altres persones se sentin ofeses... si no pots fer això, per moltes idees bones que tenguis, no serveix de res. Has de saber comunicar /o que sents i /o que penses i tot /o que tu creus que és necessari que la gent sàpiga." (Marina)

"Qüestionar les coses. Tenc el record d'estar tots en cercle en aquella taula enorme de la biblioteca i llegir un fragment del llibre —record molt bé les novel·les de filosofia— i fer un debat entre tota la classe, que jo estic segura que si ho hagués vist ara de gran hauria al·lucinat de les coses que sortien de la boca d'infants. Amb els llibres de filosofia, des de ben petits... A mi m'encanten els llibres de filosofia i és clar que t... no ho entenc tot, ni molt manco, però sí que el fet d'haver fet filosofia m'ajuda. (Lluïsa)

2. Competència artística i cultural

"Suposa conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi i considerar-les com a part del patrimoni dels pobles. A més, suposa saber crear amb paraules, amb el propi cos, amb tota mena de materials, suports i eines tecnològiques, tant individualment com col·lectiva les representacions i anàlisi de la realitat que facilitin l'actuació de la persona per viure i conviure en societat".

Establir relacions entre les manifestacions artístiques i la societat, persona o col·lectivitat que les crea. Apreciar i gaudir amb l'art i altres manifestacions cultural. Aplicar habilitats de pensament divergent. Treballar de forma cooperativa. Mantenir una actitud oberta, respectuosa i crítica davant la diversitat d'expressions. Cultivar la pròpia capacitat creadora. Valorar la llibertat d'expressió i el dret a la diversitat cultural. Valorar la importància del diàleg intercultural.	Sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les. Actitud d'estima de la creativitat implícita en l'expressió d'idees, experiències o sentiments a través de diferents mitjans artístics.
--	---

"Aprenies a sentir una estimació cap a l'art. Record moltes visites a la Fundació Miró en què apreníem a interpretar els quadres, quines emocions, sentiments o idees hi havia darrere cada quadre. Totes les sortides tenien un sentit i, en tornar a l'escola, havíem de fer alguna activitat relacionada. I a mesura que creixíem, les sortides eren més exigents." (Rafel)

"La part artística mos ensenyava a obrir-mos a coses que realment... dins una escola hi ha un currículum i coses a seguir... Jo ho he vist molt

amb les meves cosines, que anàvem a una altra escola, i jo arribava a casa i deia: 'avui hem fet una cosa amb espelmes i ceres i després li tiràvem cendra i quedava súper...'; tota aquesta creativitat després l'apliques a la teva vida, l'apliques a les relacions personals, l'apliques a la família, a la manera de vestir, a tot..." (Marina)

"Agafar quadres i analitzar-los, coses que te donen una altra perspectiva, també, de veure les coses. No és *lo* mateix anar a una exposició i fer una volta i ja està." (Joan)

"A Filosofia no era sols fer, era pensar... És una escola que desperta la creativitat que tothom té. També tenc el record de veure molts de quadres, moltíssims i les preguntes que mos feien: Què significa aquest quadre, què representa per tu..." (Lluïsa)

3. Competència en el tractament de la informació i competència digital

"Implica gestionar la informació, des de com accedir-hi fins a la seva transmissió, tot usant distints suports, incloent-hi l'ús de les TIC com a element essencial per informar-se, aprendre i comunicar-se. Implica una actitud crítica i reflexiva en la valoració de la informació disponible, contrastant-la quan calgui, i respectar les normes de conducta acordades socialment per regular l'ús de la informació i les seves fonts en els distints suports, i per participar en comunitats d'aprenentatge virtuals".

Ser una persona autònoma, responsable, crítica i reflexiva a l'hora de seleccionar, tractar i utilitzar la informació i les seves fonts i eines tecnològiques. Valorar i contrastar la informació. Respectar les normes socials	Organitzar la informació, relacionar-la, analitzar-la, sintetitzar-la i fer inferències i deduccions de distint nivell de complexitat. Actitud crítica i reflexiva en la valoració de la informació.
---	--

"Filosofia em va donar una manera de pensar diferent. No tant... 'estic llegint això i ja m'ho crec', sinó 'estic llegint això però jo me pens que és això...', o que a *lo* millor no hauria de ser així". (Raquel)

"Per exemple, a s'institut sempre... a literatura, sempre havíem de mirar a mem *lo* que volien dir els autors... i noltros ja teníem una base de filosofia. [...] i ara quan llegesc algun diari o escolt una notícia puc veure, de vegades, el fons de la qüestió." (Mar)

"No quedar-te amb *lo* primer que te diuen, sempre contrastar les coses, no pots jutjar només per una aparença o per una cosa que t'hagin dit. Has de contrastar la informació, no quedar-te sempre amb *lo* primer, has de cercar altres maneres de mirar." (Lluïsa)

4. Competència matemàtica

"Implica l'habilitat per comprendre, utilitzar i relacionar els números, les seves operacions bàsiques, els símbols i les formes d'expressió i raonament matemàtic, tant per produir i interpretar distints tipus d'informació, com per ampliar el coneixement sobre aspectes quantitatius i espacials de la realitat, i per entendre i resoldre problemes i situacions relacionades amb la vida quotidiana i el coneixement científic i el món laboral i social".

Seguir processos de pensament inductius i deductius. Raonament lògic. Identificar la validesa dels raonaments. Argumentar. Aplicar elements de lògica.	Habilitat per analitzar, interpretar i expressar amb claredat i precisió informacions, dades i argumentacions. Ús en situacions "no matemàtiques".
---	---

"A filosofia *disfrutava* moltíssim. Te puc assegurar que de filosofia, me'n record molt més del que vaig aprendre aquí que *lo* que vaig aprendre l'any passat a l'institut. Perquè aquí arribaves tu a conclusions a base de raonar tu el que estaves llegint... Eren històries sobre les que podies enraonar. Aquí ensenyaven filosofia des del punt de vista d'enraonar, d'aprendre a pensar i pensar d'una manera lògica. No te deien la filosofia és això i hi ha aquests autors... La filosofia és aprendre a pensar, els filòsofs eren persones que pensaven, pensen." (Marina)

"La dinàmica de demanar-se el perquè de les coses i enraonar des d'un criteri lògic. Tot el que faig em demano el perquè. I sens dubte, això ho he après a l'escola. Les coses importants de la teva vida han de tenir una base raonada. Aquesta manera de pensar de que tot ha de tenir un sentit i que tot s'ha de saber raonar i aquí s'ha de basar la teva vida... crec que és molt important..., No se pot anar per la vida sense saber per què se fan les coses. Procur ser-ne conscient, no vol dir que ho aconsegueixi." (Marina)

"Argumentar. La importància de l'argumentació. Val, no t'agrada això? D'acord, però per què no t'agrada? És a dir, entenc que no te pugui agradar però m'has de dir per què." (Lluïsa)

5. Competència d'aprendre a aprendre

"Implica la consciència, gestió i control de les pròpies capacitats i coneixements des d'un sentiment de competència o eficàcia personal, i inclou tant el pensament estratègic com la capacitat de cooperar, d'autoavaluar-se, i el maneig eficient d'un conjunt de recursos i tècniques de treball intel·lectual per transformar la informació en coneixement propi".

"Aprendre a aprendre implica disposar d'habilitats per a conduir el propi aprenentatge i, per tant, ésser capaç de continuar aprenent de manera cada vegada més eficaç i autònoma d'acord amb els propis objectius i necessitats. És la competència metodològica que, d'alguna manera, guia les accions i el desenvolupament de totes les altres competències bàsiques".

Conèixer les pròpies capacitats intel·lectuals, emocionals i físiques. Conèixer les pròpies possibilitats i mancances, amb seguretat per afrontar nous reptes. Consciència del que se sap i del que cal aprendre. Consciència de les capacitats que són part de l'aprenentatge: atenció, concentració, memòria, comprensió i expressió.	Desenvolupament de la confiança en un mateix i el gust d'aprendre. Consciència de com s'aprèn i de com es gestionen i controlen de forma eficaç els processos d'aprenentatge. Coneixement de les pròpies potencialitats i carències, amb la seguretat per afrontar nous reptes d'aprenentatge. Ús del pensament creatiu. Curiositat i plantejament de preguntes. Acceptació de la diversitat de respostes possibles davant una mateixa situació o problema utilitzant diverses estratègies i metodologies que permetin afrontar la presa de decisions, racionalment i crítica, amb la informació disponible. Habilitats per obtenir informació i per transformar-la en coneixement propi, relacionant i integrant la nova informació amb els coneixements previs i amb la pròpia experiència personal i sabent aplicar els nous coneixements i capacitats en situacions semblants i contextos diversos. Capacitat d'autoavaluar-se i autoregular-se, responsabilitat i compromís personal, saber administrar l'esforç, acceptar les errades i aprendre de i amb les altres persones.
--	---

"Vam aprendre a cercar informació, saber-la analitzar... També el saber fer un guió..., fer un projecte perquè, al cap i a la fi, tot són projectes. Per què? Quins objectius tens? Com ho faràs?... Ho fas i què has tret d'això? És a dir, a nivell personal també faig projectes. Faig això i me demano, 'per què ho fas? I quines conseqüències té això?' Ho penses, ho fas i després fas balanç. 'Com ha sortit? Conclusió d'això?' Se te queda gravat la forma d'afrontar i de plantejar-te les coses." (Lluïsa)

M'ha ajudat a tenir opinió. No som molt d'intervenir en converses de grup però me'n duc bastant, som més d'escoltar. El pas següent que hauria de fer és expressar la meua opinió..." (Carme)

"Sense la filosofia no hagués sigut capaç d'enraonar i demanar-me tota l'estona el perquè de tot" (Maite)

"La filosofia ens va proporcionar preguntes obertes que et feien pensar" (Marc)

"Jo he après que no passa res per demanar ajuda, i que hi ha coses que no les saps o no las saps fer i no passa res per demanar ajuda, no ets pitjor... A mi me costa molt demanar ajuda i l'escola me va ajudar molt." (Lluïsa).

"[...] sempre he pensat que una persona que té el coneixement, té la llibertat, la llibertat per saber la veritat, per poder canviar aspectes de la vida o simplement per deixar de tenir por davant de *lo desconegut*." (Maite)

"Lo principal és la curiositat, demanar-me el perquè de les coses. Això és el que més m'ha influït. [...] Comparant amb altra gent que no ha fet mai filosofia... Plantejar les coses d'una manera diferent. En aprofundir en el sentit de les coses." (Marc)

6. Competència d'autonomia i iniciativa personal

"Suposa l'adquisició de la consciència i aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals i interrelacionades (responsabilitat, perseverança, coneixement de si mateix, autoestima, creativitat, autocrítica), el control emocional, de calcular riscos i afrontar problemes, així com la capacitat de demorar la satisfacció immediata, d'aprendre de les errades i d'assumir riscos. I també la capacitat d'escollir amb criteri, d'imaginar projectes i de portar endavant les accions necessàries per desenvolupar les opcions i plans personals, en el marc de projectes individuals o col·lectius, responsabilitzant-se, tant en l'àmbit personal com en el social i laboral".

Consciència i aplicació de valors i actituds personals: responsabilitat, constància. Capacitat d'escollir, calcular riscos i d'afrontar problemes. Capacitat de demorar la necessitat de satisfacció immediata (cultivar la paciència), d'aprendre dels errors i d'assumir el risc. Identificar, proposar-se i complir objectius individuals i de grup Relacionar-se, cooperar i treballar en equip. Posar-se en el lloc dels altres, valorar les seves idees. Dialogar, negociar. Tenir actitud positiva cap al canvi i la innovació. Afrontar problemes i cercar solucions. Acceptar les responsabilitats i conseqüències derivades de les pròpies accions. (Comuns a projectes de treball)	Actituds d'obertura, flexibilitat i de compromís vers les altres persones. Coneixement de les pròpies emocions, regulació emocional i autoestima. Empatia, assertivitat i escolta. Ús del diàleg en la presa de decisions i la resolució de conflictes. Acceptació de la diversitat. Capacitat d'elegir amb criteri propi. Flexibilitat en els plantejaments propis. Habilitats socials per a relacionar-se, cooperar i treballar en equip:
---	---

"Sí, aprendre a raonar i a explicar a sa gent els motius que tinc per fer o pensar les coses sí que ho faig molt bé. Potser sí que me ve de filosofia. Ja he dit que filosofia me frustrava perquè no sempre tenia raó... era com... m'he d'esforçar més perquè he d'aconseguir arribar a que tota la classe digués: ah! doncs sí, tots pensam com tu! i això no arribava mai. Encara me costa molt acceptar-ho. És difícil!" (Raquel)

"Cercar informació, saber-la analitzar... També el saber fer un guió..., fer un projecte perquè, al cap i a la fi, tot són projectes. Per què? Quins objectius tens? Com ho faràs?... Ho fas i què has tret d'això?. (...) Faig això i me demano, 'per què ho fas? I quines conseqüències té això?' Ho penses, ho fas i després fas balanç. 'Com ha sortit? Conclusió d'això?' Se te queda gravat la forma d'afrontar i de plantejar-te les coses." (Lluïsa)

"Si a tu des de petit te fan sentir que vals, això te crea un sentit de responsabilitat també a tu com a persona. Això... a nivell ja més personal, dona a l'alumne una seguretat,... i sobretot el sentit que la seva opinió compta" (Joan)

"A l'escola no te donaven res fet. Es Pont t'ensenya a ser persona, a construir-te com a persona. 'Tu, què vols estudiar? Això? Idò vinga, pots fer això o això'... Es la millor manera d'aprendre." (Lluïsa)

"A l'escola t'ensenyaven el camí i tu tot sol arribes, simplement. Jo crec que això és el que fa que tenguis més intriga perquè arribes tu tot sol. Està clar que te guien i t'ajuden, però el fet que siguis tu el que has de fer el teu camí és molt més interessant i molt més divertit que te'l donin fet." (Marina)

"Crec que Es Pont te dona una visió molt realista (de tu mateix), així són les coses però sempre des d'un bon punt de vista. Tenir una manera de pensar lògica i raonable, ser conscient de com ets, de tot *lo* bo que tens i tot *lo* que pots millorar." (Lluïsa)

"El coneixement propi també ha estat súper important, has de ser conscient de com ets, i de per què ets així, i fins on arribes i fins no i fins on te pots exigir i fins on deixes que t'exigeixin els altres. [...] Queda integrat en la teva personalitat. Quan ho fas a l'escola, plantejar-te per què fas les coses, com ets, per què arribes aquí i aquí no... també ho fas fora. [...] Quan era petita estava contenta de venir aquí perquè m'ho passava bé, perquè pensava, perquè m'agrada la manera de... I ara estic contenta d'haver vingut perquè crec que una de les coses més importants és ser conscient de *lo* que has fet al llarg dels anys i saber qui t'ha ajudat i de quina manera t'ha anat bé que t'ajudassin. (Marina)

7. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

“Suposa el desenvolupament i aplicació del pensament científicotècnic per interpretar la informació que es rep i per predir i prendre decisions amb iniciativa i autonomia en un món en què els avenços que es van produint són molt ràpids i tenen influència decisiva en la vida de les persones, la societat i el món natural. Implica també la diferenciació i valoració del coneixement científic en contrast amb d'altres formes de coneixement, i la utilització de valors i criteris ètics associats a la ciència i al desenvolupament tecnològic”.

Analitzar fenòmens. Associar i establir causes i conseqüències Observar i comparar Plantejar hipòtesis. Predir. Obtenir informació qualitativa i quantitativa. Planificar i cercar solucions. Valorar el coneixement científic. Valorar qüestions ètiques. (Comuns a projectes de treball)	Aplicació dels conceptes i principis bàsics que permeten l'anàlisi dels fenòmens des dels diferents camps de saber involucrats. Identificació i plantejament de problemes rellevants. Formulació d'hipòtesis. Comunicació de conclusions. Esperit crític en l'anàlisi de la realitat i en l'anàlisi de la informació.
--	--

“La filosofia que fèiem aquí... era tot un plantejar-se 'i això, per què pot ser?' I 'això, per què no?' Jo me'n record que moltes vegades li dèiem a na XXX (*nom de la mestra*): volem saber per què és això i a base d'hipòtesis i d'hipòtesis...” (Marina)

“Filosofia també m'ha influït molt. A mi m'ha ajudat molt acadèmicament a l'hora de plantejar-me les coses i aplicar el mètode científic. Jo, per exemple, em planteig hipòtesis a l'hora d'estudiar... M'ha ajudat molt als exàmens.” (Marc)

8. Competència social i ciutadana

“Capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic basat en els valors i pràctiques democràtiques, i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia, i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics”.

Reconèixer els conflictes com a part de la convivència amb actitud constructiva. Conèixer i valorar-se a si mateix. Expressar les pròpies idees i respectar les dels altres. Posar-se en el lloc dels altres. Valorar les diferències i la igualtat de drets. Prendre decisions conjugant els interessos individuals i els de grup. Participar de forma activa i plena en la vida cívica. Construir, acceptar i practicar les normes de convivència. Comprendre l'aportació de diferents cultures. Sentiment comú d'identitat social global. Exercir la ciutadania amb criteri propi.	Participació i presa de decisions amb els altres, fent ús del diàleg. Responsabilitat en les eleccions i decisions adoptades. Ús del judici moral per a triar i prendre decisions. Exercici actiu i responsable dels drets i deures de la ciutadania. Expressió de les pròpies idees i escolta de les alienes. Empatia, valoració de les diferències i reconeixement de la igualtat de drets. Construcció d'un sistema de valors propi per mitjà de la reflexió crítica i el diàleg i basat en el respecte a principis i valors universals. Consciència de l'existència de distintes perspectives en l'anàlisi de la realitat històrica i social.
--	--

“El diàleg està present a la meua vida, amb els amics, com a estudiant, com a ciutadà. [...] En posar-me en el punt de vista d'altra gent, i també en les ganes de debatre. [...] Plantejar-te com pensen les persones distintes a tu, amb realitats diferents.” (Marc)

“Les preguntes que es feien a la classe eren sense respostes i cada un tenia el seu punt de vista i tots estaven bé. T'estaves una hora sencera discutint amb els teus companys i al final deies: 'qui té raó?' Tothom tenia raó a la seva manera... No és una assignatura per cercar la veritat i jo que som tant matemàtica per tot, era... me desesperava no saber quina era la veritat de tot això.” (Raquel)

"La influència que ha tengut és el respecte amb altres persones. [...] Són principis bàsics *lo* que mos mostren i sempre són presents, a cada situació... [...] Tenir la capacitat d'escoltar *lo* que mos volen dir els altres, saber veure que hi ha gent que té una opinió distinta a la teva. Sí, m'ha servit molt." (Mar)

"Un dels valors que tenc presents és no discriminar a ningú. A l'escola tenia companys amb alguna discapacitat i érem tots iguals. Ningú discriminava a ningú. I això ho tenc molt present. Ningú és més que ningú i tots tenim els mateixos drets. Ningú és més persona que una altra. Això ho vaig aprendre de petit, començant per aquesta escola, segur." (Rafel)

"Aquí hi ha molta diversitat i sempre n'hi ha hagut i el fet de veure-la com *algo* positiu... És a dir, és una cosa a tenir en compte. És aprendre a tolerar *lo* diferent. *Lo* diferent no és millor ni pitjor, és simplement diferent i no per això has de tenir faltes de respecte o reticència a acostar-t'hi. És a dir, la tolerància és essencial, perquè si tu no respectes la ideologia dels altres, els altres no tenen per què respectar la teva i a l'hora de posar-se d'acord, de resoldre conflictes, tant amb companys com amb amics o amb la família, la tolerància que m'han inculcat aquí és molt important. Si tu no ets conscient que tothom té dret a pensar el que vulgui, per molt que tu trobis que *lo* que tu penses és *lo* més lògic, no té sentit ni discutir-ho." (Marina)

"L'escola m'ha fet una ciutadana amb capacitat d'enraonar per mi mateixa, però sobretot m'ha donat el coneixement de saber que no sóc menys que ningú i que tots som útils i podem aportar qualche cosa en el gran projecte que és la vida. Crec que tots els nins han de tenir l'oportunitat de poder viure les mateixes experiències que jo, tinguin el nivell socioeconòmic que tinguin." (Maite)

"T'ensenyaven a analitzar les coses que no t'agradaven, a identificar-les; però no a dir això no m'agrada. En tot cas es podia dir: 'això me pareix que no ha de ser així i podria ser d'una altra manera'. És a dir, t'ensenyaven a trobar una alternativa al problema. (Marina)

"El fet d'haver tocat tants de temes a l'escola, la pintura, l'escultura, la filosofia, amb la música, l'arquitectura i anar a fer una ruta i veure coses, veure museus... No hi havia restriccions per fer *lo* que volies fer..... Allà hi havia una sensació que qualsevol branca que volguessis agafar, primer que era possible que l'agafessis i en aquest sentit ... molt guapo. Tranquil, perquè *lo* que t'agradi en aquesta vida ho podràs fer. Des de petit, et fas conscient de que hi ha moltes coses a la vida per triar, de que no se poden fer totes, perquè des de petit te *doncs* compte de *lo* immens que és tot." (Joan)

8- COMPETÈNCIA
SOCIAL I
CIUTADANA

Nota: Totes les il·lustracions que apareixen en aquest butlletí són d'Imma Palahí (www.immapalahi.cat) i les publiquem amb la seva autorització

Competències bàsiques

	COMUNICATIVA LINGÜÍSTICA I AUDIOVISUAL	MATEMÀTICA	CONEIXEMENT I INTERACCIÓ MÓN FÍSIC	TRACTAMENT INFORMÀTIC I COMPETÈNCIA DIGITAL
F I L O S F I A 3/18	Organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta. Reflexió sobre el llenguatge. Precisió del llenguatge. Empatia i escolta. Confiança en sí mateix: expressar-se en públic i per escrit. Enriquiment de les relacions socials. Rebuig d'estereotips. Regles i normes	Seguir processos de pensament inductius i deductius. Raonament lògic. Identificar la validesa dels raonaments. Argumentar. Aplicar elements de lògica.	Analitzar fenòmens. Associar i establir causes i conseqüències Observar i comparar Plantejar hipòtesi. Predir. Obtenir informació qualitativa i quantitativa. Planificar i cercar solucions. Valorar el coneixement científic. Valorar qüestions ètiques.	Ser una persona autònoma, responsable, crítica i reflexiva a l'hora de seleccionar, tractar i utilitzar la informació i les seves fonts i eines tecnològiques. Valorar i contrastar la informació. Respectar les normes socials.

SOCIAL I CIUTADANA	ARTÍSTICA I CULTURAL	APRENDRE A APRENDRE	AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL
Reconèixer els conflictes com a part de la convivència amb actitud constructiva. Conèixer i valorar-se a si mateix. Expressar les pròpies idees i respectar les dels altres. Posar-se en el lloc dels altres. Valorar les diferències i la igualtat de drets. Prendre decisions jugant els interessos individuals i els de grup. Participar de forma activa i plena en la vida cívica. Construir, acceptar i practicar les normes de convivència. Comprendre l'aportació de diferents cultures. Sentiment comú d'identitat social global. Exercir la ciutadania amb criteri propi.	Establir relacions entre les manifestacions artístiques i la societat, persona o col·lectivitat que les crea. Apreciar i gaudir amb l'art i altres manifestacions cultural. Aplicar habilitats de pensament divergent. Treballar de forma cooperativa. Mantenir una actitud oberta, respectuosa i crítica davant la diversitat d'expressions. Cultivar la pròpia capacitat creadora. Valorar la llibertat d'expressió i el dret a la diversitat cultural. Valorar la importància del diàleg intercultural.	Conèixer les pròpies capacitats intel·lectuals, emocionals i físiques. Conèixer les pròpies possibilitats i mancances, amb seguretat per afrontar nous reptes. Consciència del que se sap i del que cal aprendre. Consciència de les capacitats que són part de l'aprenentatge: atenció, concentració, memòria, comprensió i expressió.	Consciència i aplicació de valors i actituds personals. Capacitat d'escollir, calcular riscos i d'afrontar problemes. Capacitat de demorar la necessitat de satisfacció immediata (cultivar la paciència), d'aprendre dels errors i d'assumir el risc. Identificar, proposar-se i complir objectius individuals i de grup Relacionar-se, cooperar i treballar en equip. Posar-se en el lloc dels altres, valorar les seves idees. Dialogar, negociar. Tenir actitud positiva cap al canvi i la innovació. Afrontar problemes i cercar solucions. Acceptar les responsabilitats i conseqüències derivades de les pròpies accions.

LES COMPETÈNCIES I ELS PROGRAMES DE FILOSOFIA 3/18

COMPE- TÈNCIA	CONCEPTES	HABILITATS	PROGRAMES	METODOLOGIA
1	Llengua oral Diàleg: parlar- escoltar, llegir-escriure	Conceptualit- zació	Filosofia del llenguatge (Pimi)	Lectura en profunditat Diàleg
2	Lògica	Raonament	Lògica La descoberta de l'Aristòtil Mas	Argumentació Diàleg
3	Autoconeixem- ent	Recerca	Pensem-hi Tot pensant Pèbili Kio i Gus Ecodiàleg	Diàleg
4	Coneixement del món	Traducció	TOTS	Diàleg
5	Comunitat de recerca Cooperació Diàleg Pensament curós	Totes	TOTS, especialment: Recerca ètica (Elisa)	Regles del joc Diàleg
6	Pensament crític Pensament creatiu	Traducció	TOTS Proposta estètica Pensar amb el Cinema	Diàleg
7	Metacognició Autoconeixem- ent	Totes	TOTS	Avaluació figuro- analògica Diàleg
8	Autonomia Democràcia	Totes	TOTS	Fer Pissarra Dialelg

Informacions

Formació tardor 2015

PRESENCIALS

CURS INICIACIÓ AL PROJECTE FILOSOFIA 3/18

Certificat pel Departament d'Ensenyament amb 20 hores: 15h presencials més 5h de treball personal.

CURS JOCS CONTES I ART. Filosofia 3/18 a Ed. Infantil

Certificat pel Departament d'Ensenyament amb 15h: 12 h presencials més 3h de treball personal.

CURS EDUCACIÓ EN VALORS

Certificat pel Departament d'Ensenyament amb 15h: 12 h presencials més 3h de treball personal.

TALLER REPENSAR RECURSOS (Primària— ESO)

Certificat pel Departament d'Ensenyament amb 10 hores: 6h presencials més 4h de treball personal.

WEBINARS

PENSAMENT CRÍTIC

2 hores de formació on line Certificades per GrupIREF

PENSAMENT CREATIU

2 hores de formació on line Certificades per GrupIREF

FILOSCOLES 2015-2016

Volem fer més gran la xarxa FILOSCOLES!!!

<http://www.grupiref.org/filoscola>

Per més informació www.grupiref.org o tel. 932179761